

CITIRANJE I REFERENCIRANJE

SADRŽAJ

1. VAŽNOST CITIRANJA I REFERENCIRANJA	1
2. LITERATURA I BIBLIOGRAFIJA	3
3. HARVARDSKO CITIRANJE	4
3.1. CITIRANJE REFERENCI U TEKSTU PRIMJENOM HARVARDSKOG SUSTAVA	4
3.1.1. AUTOROVO IME CITIRANO U TEKSTU	4
3.1.2. IMENA DVAJU AUTORA RAZLIČITIH RADOVA CITIRANA U ISTOJ REČENICI	4
3.1.3. IMENA DVAJU AUTORA ISTOG RADA CITIRANA U TEKSTU	5
3.1.4. REFERENCIRANJE NA RAD	5
3.1.5. RAD S DVA AUTORA	5
3.1.6. ZA REFERENCIRANJE RADA KOJI IMA VIŠE OD DVA AUTORA NAVOĐENJEM AUTORA U TEKSTU	5
3.1.7. REFERENCIRANJE VEĆEG BROJA RADOVA AUTORA ČIJA IMENA NISU DIREKTNO CITIRANA U TEKSTU	6
3.1.8. NEPOZNAT AUTOR	6
3.1.9. NEPOZNATA GODINA OBJAVE RADA	6
3.1.10. DOSLOVNO PREUZIMANJE DIJELA TEKSTA DRUGIH AUTORA	7
3.1.11. VEĆI BROJ RADOVA ISTOG AUTORA OBJAVLJENI U RAZLIČITIM GODINAMA	8
3.1.12. VEĆI BROJ RADOVA ISTOG AUTORA OBJAVLJENIH U ISTOJ GODINI	9
3.1.13. RADOVI OBJAVLJENI POD OKRILJEM RAZNIH ORGANIZACIJA	9
3.1.14. SEKUNDARNE REFERENCE	9
3.1.15. TABLICE, SLIKE, GRAFOVI I DIJAGRAMI	10
3.1.16. PRAVILA I NORME	12
3.1.17. WEB IZVORI U TEKSTU	12
3.1.18. PODJELE, NABRAJANJA, MATEMATIČKI IZVODI I FORMULE	12
3.2. CITIRANJE REFERENCI U LITERATURI / BIBLIOGRAFIJI PRIMJENOM HARVARDSKOG SUSTAVA	12
3.2.1. KNJIGE	13
3.2.2. REFERENCIRANJE NA STRANICU KNJIGE, DIO ILI POGLAVLJE	14
3.2.3. ELEKTRONIČKE KNJIGE	14
3.2.4. ČLANAK OBJAVLJEN U ZNANSTVENOM ILI STRUČNOM ČASOPISU	15
3.2.5. ELEKTRONIČKI OBLIK ČLANAKA OBJAVLJENIH U ZNANSTVENIM I STRUČNIM ČASOPISIMA	15
3.2.6. ZNANSTVENI I STRUČNI RAD U KONFERENCIJSKOM ZBORNIKU	16
3.2.7. DIPLOMSKI RAD, MAGISTARSKI RAD I DISERTACIJA	16
3.2.8. VII. CITIRANJE ZAKONA, PRAVILNIKA I UPUTA	16
3.2.9. NORME	17
3.2.10. CITIRANJE PUBLIKACIJA INTERNACIONALNIH ORGANIZACIJA I DRUGIH IZVJEŠTAJA	17
3.2.11. CITIRANJE WEB IZVORA	17
POPIS KORIŠTENIH REFERENCI	19

1. VAŽNOST CITIRANJA I REFERENCIRANJA

Pri pisanju znanstvenih i stručnih radova od velikog je značaja ispravno referenciranje i citiranje. U prvom redu tu se misli na smanjenje mogućnosti klasificiranja nekog rada ili dijela rada kao plagijata¹. Slobodno možemo reći da u procesu sastavljanja znanstvenih i stručnih radova pod plagijarizmom podrazumijevamo preuzimanje nečijih ideja, mišljenja, stavova, spoznaja, rezultata istraživanja, raznih prikaza i sl. bez eksplicitnog navođenja originalnog izvora istih ili još jednostavnije i općenitije prisvajanje nečijeg rada kao vlastitog.

Drugi razlozi proizlaze iz potrebe za skretanje pažnje na radove drugih autora koji su iz bilo kojeg razloga bitni za dano istraživanje bilo da predstavljaju teoretske ili praktične osnove, da se pruži uvid u dano područje istraživanja i ostalima omogući njihovo detaljnije izučavanje (koji autori se bave danom temom ili srodnim temama, slijed razvoja istraživanja o danoj problematici, koja su najnovija dostignuća na tom području, postoje li druga područja koja se bave istraživanjima koja su od važnosti za primarno područje istraživanje, itd.), da se na njihove rezultate ili zaključke rad naslanja ili nastavlja i sl. Osim navedenog, citiranje i referenciranje često upućuje na činjenicu da autor, odnosno autori nisu usamljeni u svojim navodima, stavovima i spoznajama, a ponekad da se pozovu na eminentni autoritet u nekom području.

U radu se citiraju ili referenciraju svi izvori koji su korišteni pri izradi i sastavljanju rada, u cilju lakšeg pronalaženja samog izvora i razlučivanja vlastitog doprinosa i rada od djela drugih autora.

To ne znači da se bilo kome treba ograničiti i onemogućiti originalnost pri znanstvenom / stručnom radu. Postoje slučajevi u povijesti znanosti u kojima su zabilježeni izvorni znanstveni radovi bez referenci. Tipičan primjer je Einsteinov članak originalno naslovljen „Zur Elektrodynamik bewegter Körper“ (u prijevodu „O elektrodinamici tijela u gibanju“) objavljenom u Annalen der Physik 30.06. 1905. u kojem su iznesene osnove Specijalne teorije relativnosti. Članak nije sadržavao niti

¹ Plagijat (prema Klaić, B. Rječnik stranih riječi, 1990.) - (lat. plagium - otmica čovjeka) literarna krađa; prisvojenje tuđeg autorstva; izdanje tuđeg djela pod svojim imenom

jednu referencu, već samo jednu zahvalu (Michele Bessou² na strpljivom slušanju prilikom brojnih Einstenovih razmišljanja o teoriji relativnosti).

Premda je spomenuta mogućnost iznimno rijetka, treba joj ostaviti prostora, ali će u najvećem broju slučajeva neki rad imati veći ili manji broj citata i referenci preuzetih iz raznih izvora koje je potrebno na određeni način navesti. Važno je istaknuti da se izvori trebaju navesti i za sve preuzete grafikone, skice, shematske prikaze, slike, tablice, formule i sl. Izvori u današnje vrijeme mogu biti razni - knjige, znanstveni i stručni časopisi, materijali s Interneta, različite baze podataka, norme itd. Upravo iz tog razloga potrebno je na neki način uvesti jedinstveni sustav citiranja i referenciranja koji će omogućiti jednostavan i pregledan način praćenja i pronalaženja svih izvora upotrebljenih u radu ili pri njegovoj izradi. Danas postoji nekoliko općeprihvaćenih sustava citiranja:

- Numerički
- Abecedni
- Abecedno - numerički
- Vancouverski

Svaki od navedenih sustava podrazumjeva precizno definirani skup pravila za navođenje izvora u tekstu rada i način njihovog referenciranja u literaturi odnosno bibliografiji. Zbog svoje jednostavnosti studentima se preporuča upotreba harvardskog sustava. Bez obzira koji način citiranja koristili važno je da u se tekstu jednoznačno može razlučiti što pripada samom autoru, a što je preuzeto od drugih autora / izvora. Uobičajeni način odvajanja vlastitih misli, stavova, tvrdnji itd. od onih koje pripadaju drugima je primjenom navodnih znakova ili pisanjem u kurzivu. Pri tom je samo važno da je moguće utvrditi gdje navod počinje, a gdje završava i da se primjenjeni način dosljedno primjenjuje u cijelom radu - ili navodni znakovi ili kurziv, a nikako miješanje oba načina.

Doslovno navođenje tuđih stavova, mišljenja, tvrdnji, ideja i sl. u tekstu rada uobičajeno se ističe pisanjem tog dijela teksta unutar navodnih znakova ili u kurzivu. Usvojeni način označavanja navoda potrebno je dosljedno primjenjivati u cijelom radu.

² Michele Angelo Besso (prema Wikipediji) - (Riesbach, Svibanj 25, 1873. - Ožujak 15, 1955 Genova.) bliski prijatelj Alberta Einsteina za vrijeme studiranja u Federal Polytechnic Institute u Zurichu, i u godinama rada u patentnom uredu u Bernu

U sljedećih nekoliko poglavlja pobliže ćemo se upoznati s harvardskim sustavom citiranja koji predstavlja najzastupljeniji način citiranja u prirodnim i društvenim znanostima.

2. LITERATURA I BIBLIOGRAFIJA

Prije nego što navedemo osobitosti harvardskog sustava citiranja prisjetimo se definicija literature i bibliografije.

Literatura sadrži listu referenci koje su direktno citirane u tekstu.

Svi citati u tekstu moraju biti navedeni u Literaturi (popisu na kraju rada) i obrnuto, svi citati iz popisa moraju biti citirani u tekstu (Belak, 2005).

Bibliografija sadrži listu referenci koje su citirane u tekstu, ali i sve one izvore koji su korišteni za izradu i pisanje rada, a nisu direktno citirani u tekstu. Bibliografija ukazuje na činjenicu da ste za provođenje samog istraživanja i pisanje rada proučili i pregledali znatno više izvora nego što ste ih citirali.

Bibliografija je u biti proširena literatura upotrebljena za izradu i pisanje rada, te predstavlja popis svih citiranih i necitiranih referenci bitnih za danu problematiku.

3. HARVARDSKO CITIRANJE

Harvardski sustav citiranja, kao i svi ostali sustavi citiranja koji su danas u upotrebi, podrazumijeva kako je već rečeno posebno definiran skup pravila pri navođenju izvora u tekstu rada i njihovog navođenja u literaturi odnosno bibliografiji. Izvori mogu biti raznovrsni i za svakog postoji pravilo kojeg je potrebno slijediti pri primjeniti izabranog sustava citiranja. Na ovom je mjestu korisno istaknuti da veliki broj znanstvenih i stručnih časopisa autorima članaka preko uputa autorima navodi koji sustav citiranja će koristiti, kao i na koji način rad treba biti oblikovan, stiliziran, te što treba sadržavati. Uobičajeno je da autori mogu dobiti predložak koji im služi kao vodilja pri pisanju rada kojeg misle objaviti u dotičnom časopisu.

3.1. CITIRANJE REFERENCI U TEKSTU PRIMJENOM HARVARDSKOG SUSTAVA

3.1.1. AUTOROVO IME CITIRANO U TEKSTU

Kada se u tekstu referencira na rad nekog autora uz autorovo ime navedeno u tekstu tada se navodi prezime autora i u zagradi godina objave rada:

U svom radu Minsky (1995) tvrdi kako...

Dobiveni rezultati u potpunosti su u skladu s rezultatima istraživanja objavljenim u radu Einsteina (1905).

3.1.2. IMENA DVAJU AUTORA RAZLIČITIH RADOVA CITIRANA U ISTOJ REČENICI

U tekstu se referencira na radove dvaju autora uz direktno navođenje imena autora u istoj rečenici - navodi se prezime svakog autora i u zagradi godina objave rada:

Erwin (1967) i Willey (1968) su dokazali da

3.1.3. IMENA DVAJU AUTORA ISTOG RADA CITIRANA U TEKSTU

U tekstu se referencira na rad dvaju autora uz navođenje imena obaju autora - u tekstu se navede prezime obaju autora i u zagradi godina objave rada:

U svom radu Minsky i Papert (1969) ukazali su na ograničenja....

3.1.4. REFERENCIRANJE NA RAD

U tekstu se referencira na rad ili dio istraživanja, a ne navodi se direktno ime autora kao dio teksta - tada se autor i godina objave rada navode u zagradama na kraju rečenice.

Uobičajeni način prikaza ponašanja subatomske čestice je preko tzv. Feynmanovih dijagrama (Feynman, 1960).

Ovakav način referenciranja u tekstu se često naziva indirektno referenciranje.

3.1.5. RAD S DVA AUTORA

Navode se prezimena oba autora i godina objave rada. Prezimena autora se odvajaju veznikom i (and) ili primjenom njegovog simboličkog ekvivalenta - znak ampersand &.

With learning, self referential quantum system of the brain - mind becomes biased in favor of the learned response (Mitchell & Goswami, 1992).

3.1.6. ZA REFERENCIRANJE RADA KOJI IMA VIŠE OD DVA AUTORA NAVOĐENJEM AUTORA U TEKSTU

U tekstu se poziva na rad koji ima više od dva autora, a u samom tekstu se navode autori - navodi se samo prezime prvog autora i iza njega opće prihvaćena kratica et al. (skr. od lat. et alii - i ostali). Prvo ćemo navesti primjer za tzv. direktno referenciranje ovakvog slučaja:

U svom radu Zadeh et al. (1975) pokazali su kako se primjenom fuzzy regulatora

Ili indirektno na kraju rečenice:

Već prije je pokazano kako se primjenom fuzzy regulatora (Zadeh et al., 1975).

3.1.7. REFERENCIRANJE VEĆEG BROJA RADOVA AUTORA ČIJA IMENA NISU DIREKTNO CITIRANA U TEKSTU

U tekstu se poziva na rezultate istraživanja, zaključke i sl. većeg broja radova bez direktnog navođenja imena autora u tekstu - na kraju rečenice u zagradama se navedu sva prezimena autora i godine objave rada međusobno odvojene znakom točka - zarez.

Mnogi teoretičari nastoje objasniti zašto je dojenačka pretilost uzrok povećanom riziku od pojave različitih vrsta bolesti u odrasloj dobi (Briggs, 1993; Orwell, 1994).

Moguće je navesti i veći broj autora istim principom, ali najčešće se vrlo rijetko navodi više od tri autora.

3.1.8. NEPOZNAT AUTOR

U slučajevima kada nije poznat autor nekog rada koristi se skraćunica Anon ili potpuno Anonymus:

Poznate marketinške strategije uključuju (Anonymus, 2001)

Uobičajena je akademska praksa izbjegavati korištenje ovakvih izvora kod kojih nije poznat autor ili je potrebno uložiti dodatni trud u utvrđivanju autorstva.

3.1.9. NEPOZNATA GODINA OBJAVE RADA

U takvim slučajevima koristi se skraćunica n.d. (skr. od no date).

Mandelbrot (n.d.) uvodi novu vrstu skupova točaka u kompleksnoj ravnini čije granice tvore tzv. fraktale.

Ili indirektno:

Fraktali predstavljaju granice nove vrste skupova točaka u kompleksnoj ravnini (Mandelbrot, n.d.).

3.1.10. DOSLOVNO PREUZIMANJE DIJELA TEKSTA DRUGIH AUTORA

Vrijede sva pravila koja smo do sada naveli s tim da se dio koji se doslovno preuzima navodi unutar navodnih znakova. Primjerice za doslovno citiranje direktnim načinom imali bi:

Penrose (2007) tvrdi: „ Klasična teorija Velikog praska...“.

Cjelokupni dio koji se doslovno citira treba biti unutar navodnih znakova - nikako samo prva rečenica u slučaju preuzimanja većeg broja rečenica.

Ili indirektno:

„Klasična teorija Velikog praska ...“ (Penrose, 2007).

Za ovaj slučaj posebno je interesantan prošireni način označavanja referenci dodavanjem broja stranica kako bi se omogućilo što lakše praćenje upotrijebljenih izvora.

„Klasična teorija Velikog praska ...“ (Penrose, 2007, p. 37).

Pored skraćenice p. (skr. od lat paper - en. page) koja označava samo jednu stranicu često se koristi i skraćenica pp. (skr. od lat. pluta paper - en. pages) što se odnosi na stranice (npr. pp. 32 - 37 odnosilo bi se na raspon stranica nekog rada od 32 do 37 stranice).

Kod harvardskog citiranja pri doslovnom preuzimanju većeg dijela teksta se zbog preglednosti izbjegava upotreba navodnih znakova, a sam citirani tekst se navodi kao zasebni odlomak s uvlakom s lijeva i desna.

To arrive at the simplest truth, as Newton knew and practiced, requires years of contemplation. Not activity. Not reasoning. Not calculating. Not busy behavior of any kind. Not reading. Not talking. Simply bearing in mind what it is one needs to know (Brown, 1977, p. 110)

Da pojednostavnimo:

- Kod doslovnog citiranja do dvije linije teksta uobičajeno je koristiti princip s navodnim znakovima
- Kod doslovnog citiranja većeg dijela (duljeg od dvije linije) teksta češće se koristi princip zasebnog odlomka s uvlakama
- Kod parafraziranja nekog autora ili grupe autora nije potrebno koristiti navodne znakove ni odvojene odlomke s uvlakama, već samo navesti autora / izvore na već opisane načine

Prihvatljivo parafraziranje podrazumijeva da se originalno značenje nije izgubilo te da je precizno naveden izvor originala.

3.1.11. VEĆI BROJ RADOVA ISTOG AUTORA OBJAVLJENI U RAZLIČITIM GODINAMA

U tekstu se poziva na veći broj radova istog autora koji ukazuju na istu stvar, a objavljeni su u različitim godinama - navede se ime autora i godine objave radova kronološkim redom međusobno odvojene zarezom. U tom slučaju za direktno referenciranje imali bi:

Mamadani (2000, 2001) iznosi zaključak

Ili indirektno:

Iznesen je zaključak da.... (Mamdani, 2000, 2001).

3.1.12. VEĆI BROJ RADOVA ISTOG AUTORA OBJAVLJENIH U ISTOJ GODINI

U dijelu teksta poziva se na radove istog autora koji su objavljeni u istoj godini - svakom radu se dodaje malo slovo a, b, c itd.

U ranijim istraživanjima Searle (1987a) pokazano je da ..., no nešto kasnija istraživanja predložena opet od strane Searlea (1987b).....

U slučaju da radovi istog autora objavljeni u jednoj godini ukazuju na istu stvar imali bi:

Searle (1990a, b) je istaknuo više puta kako...

3.1.13. RADOVI OBJAVLJENI POD OKRILJEM RAZNIH ORGANIZACIJA

Kada se ne navodi pojedinačni autor, odnosno autori, već je rad objavljen od strane neke organizacije kao što su tvrtke, udruge, državne službe i institucije, nevladine organizacije i sl. navodi se ime organizacije i godina objave rada:

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (2007) ...

Dozvoljena je i upotreba službenih kratica pojedinih organizacija koje se navode u zagradi odmah iza punog naziva organizacije.

3.1.14. SEKUNDARNE REFERENCE

Pozivate se na rad čiji original (primarni izvor) niste iz bilo kojeg razloga niste mogli pročitati, nego ste u radu drugog autora naišli na njegovu referencu - takav rad postaje tzv. sekundarna referenca i kao takvog ga je potrebno navesti:

Whitehead (1912) kako je navedeno u radu Russella (1975) objašnjava...

Ili indirektno:

Objašnjenje za (Whitehead, 1912 navedeno u Russell, 1975).

3.1.15. TABLICE, SLIKE, GRAFOVI I DIJAGRAMI

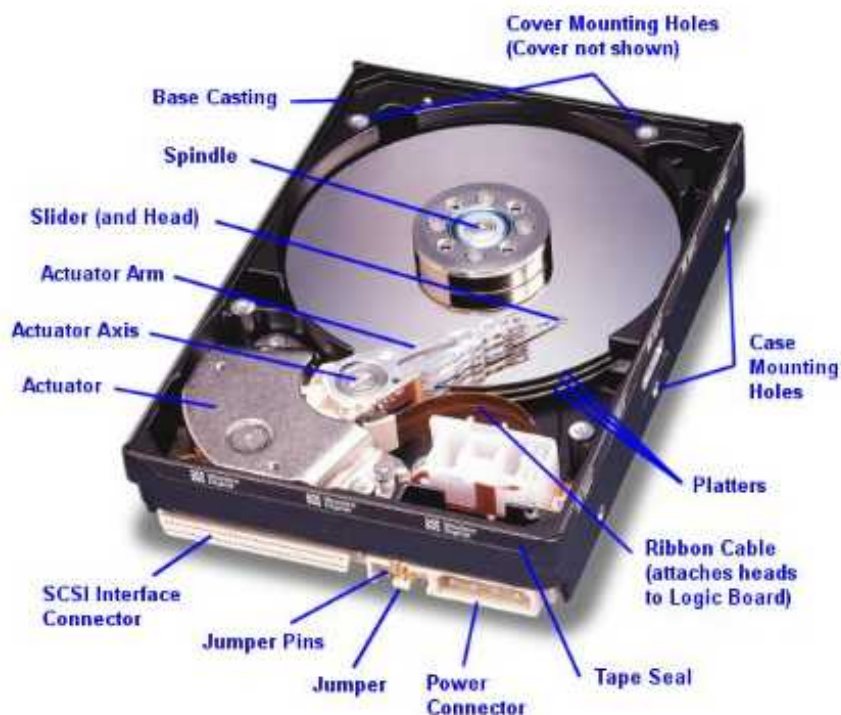
Bilo koji materijali kao što su tablice, grafikoni, shematski prikazi, dijagrami, slike, skice i sl. koji su preuzeti iz nekog izvora trebaju biti referencirani kao takvi. Nužno je da svi preuzeti materijali budu zadovoljavajuće kvalitete s obzirom na njihovu čitljivost i jasnoću.

Tablice se referenciraju iznad samih tablica na način da svaka tablica treba imati jedinstveni broj, pripadno objašnjenje (koje podatke prikazuje - često se govori o tzv. imenu tablice) i izvor.

TABLICA 1 BROJ PRODANIH RAČUNALA U RH (MATIĆ & HORVAT, 2007)

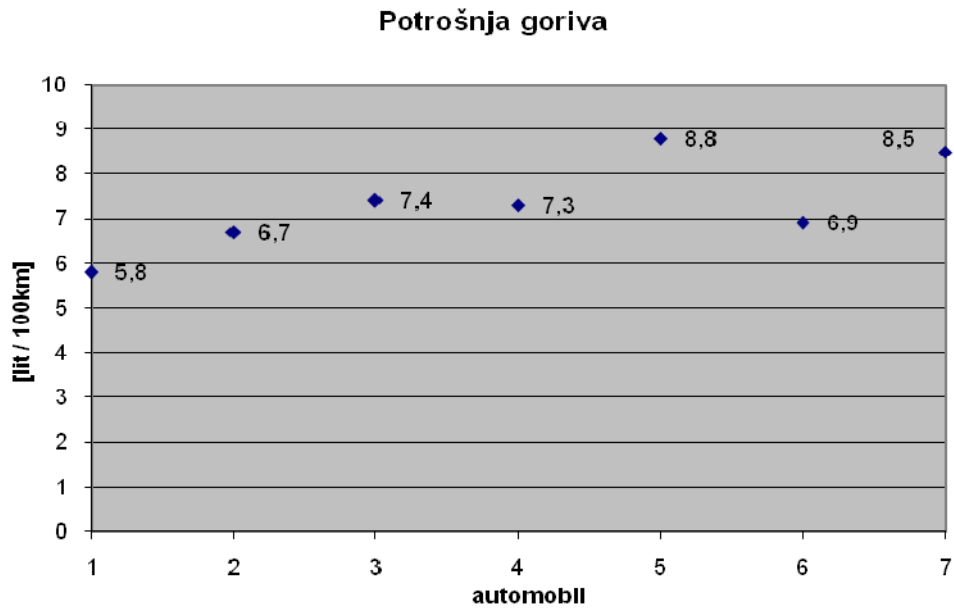
Godina	2005	2006
Prodano računala [x1000]	15	17

Slike, dijagrami, grafovi, sheme i sl. - dakle sve osim tablica referenciraju se pod naslovom Slika iza čega slijedi broj, potom objašnjenje i na kraju izvor:

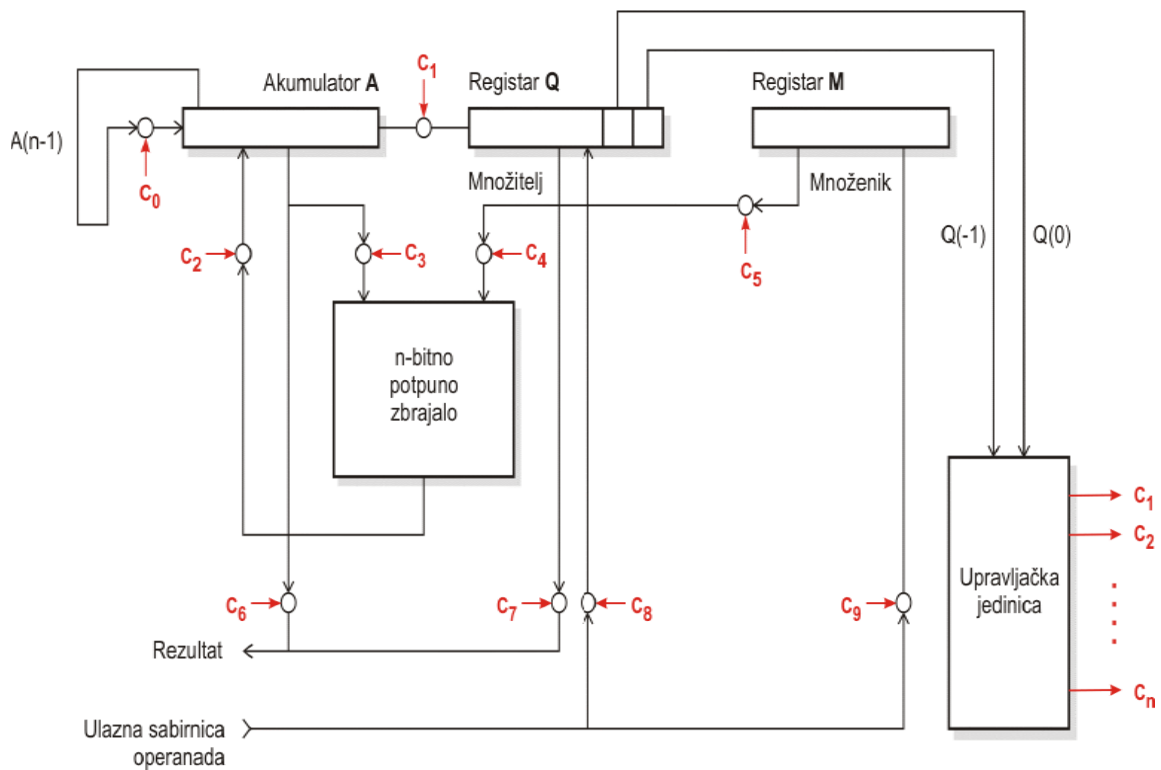

SLIKA 1 PRIKAZ UNUTRAŠNJOSTI HARD DISKA (SIMIĆ, 2007)

Kao što je vidljivo iz navedenog primjera slike se, za razliku od tablica, referenciraju ispod samih slika. Slika i pripadna referenca se centriraju.

SLIKA 2 GRAFIČKI PRIKAZ POTROŠNJE GORIVA PO AUTOMOBILIMA TVRTKE „NEUSTAIJE BRZIĆ“ (JERKOV ET AL. 2007, P.44)

SLIKA 3 SKLOPOVSKO RJEŠENJE BOOTHOVOG ALGORITMA ZA MNOŽENJE (CAVANAGH, 1984)

3.1.16. PRAVILA I NORME

Navodi se naziv pravilnika objavljenog u službenom glasilu:

.... (Pravilnik, 2002).

Ako je riječ o više pravilnika objavljenih u istoj godini dodaju se mala slova iza godine objave, a koja odgovaraju kronološkom redu objavljivanja pojedinih pravilnika:

.... (Pravilnik,2003a; Pravilnik 2003b).

Kod citiranja normi u tekstu se navodi broj norme uključujući godinu objave, npr. (ISO 520, 1977).

3.1.17. WEB IZVORI U TEKSTU

Ako se citira literatura sa Interneta: navodi se autor ili naziv organizacije i godina, ako je to poznato, a u literaturnom popisu daje se cijela referenca; ako autor nije poznat u tekstu se navodi Anonymous i godina kada je web stranica postavljena ili osvježena, npr (Anonymous, 2008). Ako ima više takvih citata onda se navodu, Anonymous i godina, pridružuje i redni broj, npr (Anonymous 3, 2008).

3.1.18. PODJELE, NABRAJANJA, MATEMATIČKI IZVODI I FORMULE

Koriste se sva pravila kao i do sada s tim da prije podjele ili nabrojanja navodimo izvor, potom iza dvotočke slijedi podjela ili nabrojanje. Isti princip se koristi i za formule i izvode. Nije potrebno referencirati neke opće poznate podjele, formule ili izvode.

3.2. CITIRANJE REFERENCI U LITERaturi / BIBLIOGRAFIJI PRIMJENOM HARVARDSKOG SUSTAVA

U dosadašnjem dijelu govorili smo isključivo o primjeni pravila harvardske notacije za referenciranje unutar samog teksta rada. Još nam preostaje navesti pravila tog stila za pisanje literature odnosno bibliografije. Osnovno pravilo je da se abecednim redom navedu svi izvori prema prezimenu prvog autora ili naslova, ukoliko autor nije poznat. U sljedećim odlomcima detaljnije ćemo prikazati ta pravila za različite vrste izvora.

3.2.1. KNJIGE

Potrebni elementi za referenciranje knjiga su:

Autor, Inicijal(i), (Godina), *Naslov knjige*, Izdanje (samo u slučaju da se ne radi o prvom izdanju), Mjesto izdavanja knjige: Izdavač.

Primjeri:

Jedan autor

Clinch, P., (2001), *Using a Law Library: A Student's Guide to Legal Research Skills*, 2nd ed., London: Blackstone.

Dva autora

Kirk, J. & Munday, R.J., (1988), *Narrative Analysis*, 3rd ed., Bloomington: Indiana University Press.

Više od četiri autora

Grace, B. et al., (1988), *A History of the World*, New York: Princeton University Press.

Organizacija

International Association of Universities, (2000), *World List of Universities: And Other Institutions of Higher Education*, 22nd ed., London: Macmillan.

Urednici knjige

Keene, E. ed., (1988), *Natural Language*, Cambridge: University of Cambridge Press.

Silverman, D.F. & Propp, K.K. eds., (1990), *The Active Interview*, Beverly Hills: Sage.

Kratice ed. je skraćena od en. editor - urednik i u ovom našem primjeru označava urednika navedene knjige. Isto tako eds. je skraćena od en. editors - urednici i označava da je knjiga uređena od strane većeg broja urednika (u našem slučaju dva).

3.2.2. REFERENCIRANJE NA STRANICU KNJIGE, DIO ILI POGLAVLJE

Primjer za poglavlje:

Bronson, R. & Naadimuthu, G., (1997), *Schaum's outline of operations research*, 2nd ed., US: McGraw - Hill, Ch. 3.

Primjer za stranicu:

Penrose, R., (1995), *Shadows of the Mind*, London: Vintage Science, p. 215.

Primjer za dio knjige

Kononenko, I. & Kukar, M., (2007), *Machine Learning and Data Mining: Introduction to Principles and Algorithms*, Chichester, UK: Horwood Publishing, pp. 77 - 84.

3.2.3. ELEKTRONIČKE KNJIGE

U današnje vrijeme se sve više pored tiskanih izdanja knjiga u upotrebi mogu naći i e - knjige, prvenstveno zbog jednostavnog načina distribucije elektroničkim putem (Internet, CD ili DVD mediji i sl.). Pri navođenju elektroničkih izdanja knjiga potrebno je navesti sljedeće podatke:

- Za e - knjigu koja se nalazi na objavljenom CD ili DVD mediju

Autor, Inicijal(i), (Godina), *Naslov knjige*, [CD ili DVD], Izdanje (samo u slučaju da se ne radi o prvom izdanju), Mjesto izdavanja e - knjige: Izdavač.

Primjer:

Fishman, R., (2005), *The Rise and Fall of Suburbia*, [CD], Chester: Castle Press.

- Za e - knjigu kojoj smo pristupili preko baze podataka

Autor, Inicijal(i), (Godina), *Naslov knjige*, [e - book], Izdanje (samo u slučaju da se ne radi o prvom izdanju), Mjesto izdavanja e - knjige: Izdavač, pristupljeno preko Naziv baze podataka, <URL za tu e - knjigu>, [datum pristupa].

Primjer:

Wells, A. T., (2005), *Commercial Aviation Safety*, 3rd ed., New York: McGraw Hill, pristupljeno preko NetLibrary, < www.netlibrary.com >, [15.12.2005.].

3.2.4. ČLANAK OBJAVLJEN U ZNANSTVENOM ILI STRUČNOM ČASOPISU

Autor, Inicijal(i), (Godina), Naziv članka, *Puni naziv časopisa*, Volumen (Broj), stranice.

Primjeri:

Boughton, J.M., (2002), The Bretton Woods Proposal: An Indepth Look, *Political Science Quarterly*, 42 (6), pp.564-578.

Carter, F. & Neville, T. , (2008a), Quantum Reality of Genetics, *Nature*, 454(7193), pp. 234 - 250.

Carter, F. & Neville, T., (2008b), Epigenetics in Review, *Nature*, 454(7199), pp. 180 - 202.

Foster, H. et al., (2008), Perception and Mind, *Science*, 321(5884), pp. 121 - 145.

Lucas, P., (1995), Logic Engineering in Medicine, *Knowledge Engineering Review*, 10 (2), pp. 153 - 159.

3.2.5. ELEKTRONIČKI OBLIK ČLANAKA OBJAVLJENIH U ZNANSTVENIM I STRUČNIM ČASOPISIMA

Autor, Inicijal(i), (Godina), Naziv članka, *Puni naziv časopisa*, [vrsta medija], Volumen (broj), stranice, <raspoloživo na: URL>, [datum pristupa].

Primjeri:

Boughton, J.M., (2002), The Bretton Woods Proposal: An Indepth Look, *Political Science Quarterly*, [Online], 42 (6), <raspoloživo na: <http://www.pol.upenn/articles> (Blackwell Science Synergy)>, [pristupljeno 12.06.2005].

Hamill, C., (1999), Academic Essay Writing in the First Person: A Guide for Undergraduates, *Nursing Standard*, [Online], 13 (44), pp. 38-40., <raspoloživo na: <http://libweb.anglia.ac.uk/ejournals/333>>, [pristupljeno 20.07.2005.].

3.2.6. ZNANSTVENI I STRUČNI RAD U KONFERENCIJSKOM ZBORNIKU

Autor, Inicijal(i), (Godina), Naslov rada, Urednik ili naziv organizacije, *Naslov zbornika ili naziv konferencije*, Mjesto održavanja koferencije, Datum održavanja, Mjesto izdavanja: Nakladnik, stranice od - do.

Primjer:

Chung-Lung, H., Chi-Chun, L., Chin-Long, T., (2004), Mobile Privacy and Identity Management, Rožić, N. & Begušić, D. eds., *Proceedings of 12th International Conference on Software, Telecommunications and Computer Networks, SoftCOM 2004*, Split - Dubrovnik, Croatia - Venice, Italy, October 10 - 13, 2004., Split: University of Split, pp. 17 - 21.

3.2.7. DIPLOMSKI RAD, MAGISTARSKI RAD I DISERTACIJA

Autor, Inicijal(i), (Godina), Naslov rada, Vrsta rada, Fakultet, Sveučilište.

Primjer:

Smith, W., (2005), New Mapping Strategies in Adaptive MIMO Systems, PhD Thesis, University of Liverpool.

Župan, B., (2007), Multimedijски prijenos u mobilnim mrežama, Diplomski rad, Fakultet Elektrotehnike Strojarsstva i Brodogradnje, Sveučilište u Splitu.

3.2.8. VII. CITIRANJE ZAKONA, PRAVILNIKA I UPUTA

Naslov publikacije u kojoj je zakon objavljen (godina izdavanja) *Naslov zakona : podnaslov.*

Mjesto izdavanja: Nakladnik, oznaka sveska/godišta (broj), str. početna-završna.

Primjer:

Narodne novine (1992) *Zakon o visokim učilištima*. Zagreb: Narodne novine d.d., 49 (1), str. 2142-2159.

Primjer za pravilnik objavljen u službenom glasilu:

Pravilnik o navođenju hranjivih vrijednosti hrane (2004) *Narodne novine* **153**, Zagreb.

3.2.9. NORME

Primjer za norme

ISO 520:1977, Cereals and pulses-Determination of the mass of 1 000 grains.

HRN ISO 711:1999, Žitarice i proizvodi od žitarica - Određivanje količine vode (osnovna referentna metoda).

3.2.10. CITIRANJE PUBLIKACIJA INTERNACIONALNIH ORGANIZACIJA I DRUGIH IZVJEŠTAJA

Prezime, inicijal(i) autora, urednika ili tijela odgovornog za dokument (godina izdavanja).

Naslov dokumenta: podnaslov. Mjesto izdavanja: Nakladnik.

Primjeri:

Guilbert, J., (1987) *Educational handbook for health personnel*. Geneva: World Health Organisation.

United Kingdom Central Council for Nursing and Midwifery (1986) *Project 2000: a new preparation for practice*. London: UKCC.

3.2.11. CITIRANJE WEB IZVORA

Prilikom navođenja Web izvora potrebno je imati na umu nekoliko osnovnih nedostataka koji su svojstveni tim izvorima:

- mogući visok stupanj nepouzdanosti informacija
- nestalnost izvora
- često je nemoguće utvrditi autorstvo, datum objave i sl.

Nepisano pravilo pri upotrebi ovih izvora je da spremite cijelu Web stranicu s koje ste na bilo koji način preuzeli neki materijal. Navodi se sljedeće:

Autor, Inicijal(i)., (Godina objave), Naslov dokumenta ili stranice. [medij], <raspoloživo na: URL sadržaja>, [datum pristupa sadržaju].

Primjeri:

Scottish Intercollegiate Guidelines, (2001), Hypertension in the elderly. (SIGN publication 20) [Internet], <raspoloživo na: <http://www.sign.ac.uk/pdf/sign49.pdf>>, [pristupljeno 17.03.2005]

Boots Group Plc., (2003), Corporate social responsibility. [Internet], <raspoloživo na: <http://www.Boots-Plc.Com/Information/Info.Asp?Level1id=447&Level2id=0>>, [pristupljeno 23.07.2005].

Defoe, D., (1999), The fortunes and the misfortunes of the famous Moll Flanders. [Internet], <raspoloživo na: <http://Promo.Net/Cgi-Promo/Pg/T9.Cgi?Entry=370&Full=Yes&Ftpsite=Http://www.Ibiblio.Org/Gutenberg/>>, [pristupljeno 18.11.2005].

Tesco Plc., (2002), Annual Report and financial statements 2002. [Internet], <raspoloživo na: http://81.201.142.254/Presentresults/Results2001_02/Prelims/Report/>, [pristupljeno 18.12.2005].

Još neki specijalni slučajevi:

službene web stranice (organizacije, udruženja ...)

IFIS (2007) Food Science Central. IFIS - International Food Information Service, <<http://www.foodsciencecentral.com>>, [pristupljeno 13. prosinca, 2007.]

U.S. Department of Agriculture, Agricultural Research Service. 2007. USDA National Nutrient Database for Standard Reference, Release 20. Nutrient Data Laboratory Home Page, <<http://www.ars.usda.gov/ba/bhnrc/ndl>>, [pristupljeno 10. siječnja, 2008.]

web stranica nepoznatog autora

Anonymous (2002) Sirovine i sastojci energetskih pločica, <<http://www.vitamini.hr>>, [pristupljeno 11. prosinca, 2007.]

osobna web stranica autora

Garfield, E. (2007) Eugene Garfield, Ph.D. – Home Page, <<http://www.garfield.library.upenn.edu>>, [pristupljeno 12. studenog, 2007.]

POPIS KORIŠTENIH REFERENCI

Anglia Ruskin University, University Library, Harvard System of Referencing Guide July 2007, [Internet], <raspoloživo na: http://libweb.anglia.ac.uk/referencing/files/Harvard_referencing.pdf>, [pristupljeno 03. svibnja, 2008.].

Belak, S., (2005), *Uvod u znanost*, Šibenik: Visoka škola za turistički menadžment u Šibeniku.

Cavanagh, J. J. F., (1984), *Digital Computer Arithmetic: Design and Implementation*, US: McGraw – Hill.

Information Service Division, University of Salford, Plagiarism explained and Bibliographic citation: The Harvard System, [Internet], <raspoloživo na: <http://www.isd.salford.ac.uk/help/general/bibcit.pdf>>, [pristupljeno 02. svibnja, 2008.].

Klaić, B., (1990.), *Rječnik stranih riječi*, Zagreb: Nakladni zavod MH.

Prehrambeno – Biotehnološki Fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Uputstva za izradu diplomskog rada, [Internet], <raspoloživo na: http://www.pbf.hr/hr/content/download/793/9738/file/uputstva_diplomski.pdf>, [pristupljeno 03. svibnja, 2008.].

Simić, D., (2007.), *Kompjuteri*, [Internet], <raspoloživo na: http://www.simic.selfip.com/simic/wp/?page_id=355>, [pristupljeno 05. svibnja, 2008.].

Udiljak-Bugarinovski, Z., (2007), *Prijedlog citiranja literature*, [Internet], <raspoloživo na: http://web.efzg.hr/dok/KID/Pravila_citiranja.pdf>, [pristupljeno, 06. svibnja, 2008.].

Wikipedia, Michele Besso, [Internet], <raspoloživo na: http://en.wikipedia.org/wiki/Michele_Besso>, [pristupljeno 02. svibnja, 2008.].